

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

Prospectvs Operis, Per Capita Et Paragraphos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

PROSPECTVS OPERIS, PER CAPITA ET PARAGRAPHS.

CAP. I.

De antiquitate, & excellentia divinæ Psalmodiæ.

- §. 1. **A**ntiquitatis quanta sit vis. Divinarum laudum antiquissima origo. Religio solius hominis propria. Cur homo recte statura. Ignorantia, malorum radix. Dei cognitio difficillima. Quædam obiter aduersus Atheos. pag. 2.
- §. 2. Sensum Religionis hominibus innatum Dei existentiam probare. Divinæ laudis initium ab Angelis, imò ab ipso Deo. Vnde sumi debeat Ecclesiastica Psalmodiæ origo. 16
- §. 3. Vignisse semper divini cultus studium à primis parentibus usque ad Christum. Testimonia infidelium de precibus & hymnis primorum Christianorum. 22
- §. 4. Testimonia sanctorum Patrum de sacra Psalmodia ab ortu Ecclesiæ, & deinceps temporum serie servata. Addita quedam de ejus excellentia, & de perenni Psalmodia in quibusdam Ecclesiis instituta. Desiderium laudandi Deum. Tacti obiter quidam Ecclesiastica hymnodia calumniatores. 29

CAP. II.

Quibus de causis certæ quædam horæ ad psallendas Deo laudes fuerint institutæ.

- §. 1. **V**aria nomina Horarum Canonicarum explicantur. Cur divina mysteria symbolis & allegoriis occultarint antiqui. 46
- §. 2. Prima ratio institutionis Horarum ex D. Cypriano. Secunda ex Amalario Fortunato, & Honorio Augusto-

INDEX

- dunenſi. 54
- §. 3. Tertia ratio ex Hugone Victorino. Quarta ex communi ſcriptorum ſententia ob Dominica Paſſionis memoriam. 57
- §. 4. Quinta, & ſexta ratio in gratiarum actionem ob divina beneficia. Septima per analogiam ad ætatem humanam. Addita quadam de brevitæte vite. 64
- §. 5. Octava ratio ex parabola Evangelica laborantium in vinea. Nona ex myſtica ſeptenarii numeri ſignificatione. Etiam infideles ſtatim horis orare. Errores Cabaliſtarum obiter indicantur. 67

CAP. III.

De varia diei, ac noctis diſiſione.

- §. 1. **Q**uid dies, quid nox ſit. Prima diei diſiſio in naturalem, & artificialem. Diei civilis initia varia apud varias gentes. Hora nomen æquivocum. 79
- §. 2. Hora unde dicta. Fragmenta Poëtarum de Horis. De uſu horologiorum apud veteres. Hora olim nunciata à ſervis. Verus dies Chriſtus eſt. 82
- §. 3. Secunda diſiſio diei naturalis antiquo Romanorum more. Tertia diſiſio diei, & noctis artificialis. Cur diſiſa dies in 12. horas. De horis equalibus, & inequalibus. In viciffitudine diei, & noctis relucet mirabiliter Dei providentia. 90
- §. 4. Dies in quatuor præcipuas partes diſiſa ab Antiquis. Item nox. Quid ſtationes, quid vigilie ſint. Quota hora quodlibet officium celebrandum. Quot ſint partes officii. 102

CAP. IV.

De nocturnis Vigilis.

- §. 1. **C**ur nocte orandum ſit. Etiam Ethnicos nocturnas vigilias celebrasse in honorem Deorum. Exhortatio ad vigilandum. Oratio ut myſtica fugentur tenebra. 110
- §. 2. Laudes vigiliarum. Exempla vigilantium. Nocturnum 112

CAPITV M.

num tempus maxime opportunum ad orandum. 119

§. 3. A seclariis damnari vigilias. Quota hora nocturna synaxis persolvi debeat. Somnus post vigilias Monachis interdictus, & cur. Oratio ad Deum, ut excitet nos. 126

§. 4. Amor vigilare facit. Quomodo vigilandum sit. Quae sint Vigilia mystica. 134

CAP. V. De Laudibus.

§. 1. **A**N Laudes sint officium distinctum à Nocturnis. Matutini nomen equivocum. Laudes incipiente crepusculo persolvenda sunt. Quid sit crepusculum, quae ejus duratio. 139

§. 2. Cur Matutini, & Laudum nomen huic officio tribuatur. Matutine orationis prerogativa. Eiusdem rationes mysticae. Lucis & Aurorae encomia. 146

§. 3. Matutinum tempus aptissimum contemplationi. Quae sit mystica lux animae. Tota nocte quaeritur sponsus; non nisi in Aurora inveniendus. Oratio ad Deum, ut verum lumen oriatur in nobis. 155

§. 4. Lucta Jacob usque ad auroram, quid symbolicè & moraliter indicet. Denique hortatio ad laudandū Deum. 160

CAP. VI. De Prima.

§. 1. **O**randum esse post solis ortum. Laudatur sol, eiusque ortus describitur. Fabula Memnonis. De cultu solis, & eius falsa apotheosi. Inter priscos adorantium ritus etiam oscula adhibita. 165

§. 2. Omnes Ethnicorum deos referri ad solem. Cur oremus versus Orientem. 174

§. 3. Veterum opiniones de sole. Vernus Sol adorandus, qui est Christus. Quis sit ignis obscurans solem. Cur oremus hora prima. 183

§. 4. De matutinis salutationibus. Prima quando fuerit instituta, & qua hora persolvi debeat. 187

CAP. VII. De Tertia.

§. 1. **H**ora Tertiae mysteria. Numerus Ternarius commendatur. 192

§. 2. Hora tertia oramus ob adventum Spiritus sancti,

b

INDEX

- Gratia sancti Spiritus quid operetur in anima.* 197
 §. 3. *Quid sit portare spiritum, & vivere in spiritu. Oratio ad Spiritum sanctum. Cur hac hora aurea, & sacra nuncupetur.* 201

CAP. VIII. De Sexta.

- §. 1. **D***ivina maiestas in sole precipue elucet. Solis, & Dei comparatio ex sanctis Patribus.* 205
 §. 2. *Effectus solis in meridie quomodo impiis, & iustis conveniant. Quid sit meridies. Affectus sponsa quarentis ubi pascat, ubi cubet sponsus. Cur meridie oremus. Mediocritas laudatur.* 211
 §. 3. *Damonium meridianum quid sit. Sexta hora mysteria ex sacris Libris. Hac hora crucifixus est Christus.* 219

CAP. IX. De Nona.

- §. 1. **H***umanarum rerum inconstantia. Ea per Nonam designatur. Utilitas tentationum.* 225
 §. 2. *Numerus Novenarius infaustus. Hora Nona mysteria. Cur oremus hac hora.* 230
 §. 3. *An hora nona cibum sumerent Antiqui. Quinam semel, qui pluries in die olim reficerentur. Christianorum qui mores de eadem re, & qua hora jejunium solverent.* 236

CAP. X. De Vesperis.

- §. 1. **M***ysticus solis occasus. Quid sit solem oriri, & occidere. Dicta quedam breviter de cognitione sui. Humanarum rerum magnam esse vicissitudinem.* 248
 §. 2. *De eo quod scriptum est: Ad Vesperum demorabitur fletus. Dictum obiter de utilitate lacrymarum. Vesper contemplationem significat.* 254
 §. 3. *Magna esse vespertini temporis Sacramenta. Notantur quadam de Epistolis laureatis. Pacis encomium, & ad eam exhortatio.* 262
 §. 4. *Vesperarum ex novo Testamento prerogativa. Vesper mundi finem significat. Oratio ad Dominum, ut nobiscum manere dignetur.* 266

CAPITVM.

§. 5. *Quid sit Vesper, & quæ eius etymologia. Quæ hora vespertinum officium persolvi debeat. Notantur quædam de Lucernario, & hora Lucernari. Mores nostros ab antiquis multum distare.* 271

CAP. XI. De Completorio.

§. 1. *Completorium cur sic dictum. Quare à Lectione inchoetur. Ostensum contra quosdam Sanctum Benedictum primum Completorii institutorem fuisse.* 276

§. 2. *Completorium qua hora celebrandum. Admonet nos finis nostri. Mystica eius significationes. Quæ sit bona, & vivificans mors, quam iusti optant.* 284

§. 3. *Hora Completorii obtulit Abraham sacrificium. Contemplationis series ex eodem sacrificio explicatur. Deprecatio pro dono contemplationis.* 291

§. 4. *Completorio ferventius adesse debemus multis de causis. Somnus imago mortis.* 300

CAP. XII.

De Officio parvo Beatæ Virginis.

§. 1. *Quam difficile sit de Maria laudibus scribere. Cur negotium omnium seculorum dicatur esse. Eius cultum semper viguisse. Ad ipsam B. Virginem deprecatio.* 304

§. 2. *Officii parvi B. Virginis memorabilis institutio. Eius origo antiquior, quam vulgus putet. Deipara encomia, & ad eam salutatatio.* 312

§. 3. *Ritus officii explicatur. Ordo Cisterciensis specialiter Deipara dicatus est. Exhortatio ad implorandum in omnibus Maria nomen & auxilium.* 319

CAP. XIII.

De Officio Defunctorum:

§. 1. *Cur oremus pro Defunctis. Quædam de Purgatorio. Quæ peccata in eo puniantur. Voces purgantium animarum.* 325

§. 2. *Quot, & quibus operibus animabus defunctorum suffragari possimus. Officii pro defunctis quam antiqua sit*

CAPITUM.

- institutio. Cur certi quidam dies sacris pro mortuis offerendis tribuantur. 330
- § 3. Quo ritu officium defunctorum celebretur. Dicta quadam de mortis recordatione. Qui mores Ethnicorum erga defunctos, deque variis sepeliendi modis. Qui mortui plangendi. Purgatorii acerbitas, & ad illud declinandum adhortatio. 335
- § 4. Indicantur Auctores, qui fidem Purgatorii, ritumque orandi pro defunctis astruunt. Addita quadam ex profanis scriptoribus de funerandi ratione. 345

CAP. XIV.

De Psalmis Pœnitentialibus, & Litiis.

- § 1. Pœnitentia utilitas, & effectus. De Psalmis Pœnitentialibus, eorumque usu. Laudes pœnitentia. Cur septem tantum sint Psalmi Pœnitentiales. 349
- § 2. Notantur quadam de singulis Psalmis Pœnitentialibus. Denique adhortatio ad pœnitentiam. 377
- § 3. Litania quid sit, & quatuorplex. Litaniarum vis, & efficacia. 378

CAP. XV. De Psalmis Gradualibus.

- § 1. QVindecim Psalmis Gradualibus totidem gradus Christiana perfectionis indicari. Vita spiritualis triplicem esse statum. De ascensione mentis in Deum. Quindecim anime dignitates ex Abbate Cellensi. 377
- § 2. Quinque gradus insipientium, omne mortale, omne veniale crimen deserere; divitias, ac dignitates contemnere: pravos motus cohibere: proprium iudicium, & propriam voluntatem abnegare. Quae sint purgati animi indicia. 382
- § 3. Quinque gradus proficientium: Virtutes omnes acquirere, virtutum exemplar aliis esse, iustitiae vias docendo demonstrare, se humilem in omnibus exhibere, omnes irrisiones & detractationes patienter ferre. 392
- § 4. Quinque gradus perfectorum. Orationis studium, purissima intentio, in omne opus bonum magno impetu ferri, velle semper quod tibi Deus, adhaerere Deo, & unum

INDEX

fieri cum eo spiritum intimo charitatis affectu. 399

C A P. XVI.

De singulis partibus Divinæ Psalmodiæ.

§. I. De Oratione Dominica

O Stenditur ex Patribus dignitas, utilitas, & efficacia hujus orationis. Petitionum ordo, & congruentia ex D. Thoma, Quinam possint hanc orationem ritè ac jurè recitare. Quoties, & quo ritu in divinis officiis recitatur. 406

§. II De Angelica Salutatione.

Ejus dignitas, & excellentia demonstratur. Quando, & à quibus fuerit instituta. Cur in divinis officiis recitatur. 414

§. III De Symbolo Apostolorum

Quando, & à quibus fuerit institutum. Quædam de Symboli ratione. Laudes Symboli ex Patribus. Quoties, & quo ritu dicatur. Cur hoc Symbolum Romanum nuncupetur. 417

§ IV. De Horarum initio.

Cur à versu Domine labia mea aperies, incipiat no-
Eterna synaxis. Quid sit mysticè aperiri labia. Comple-
torio cur premittatur hic Versus, Convertite nos Deus
salutaris noster. Conversio vera que sit. Ira Dei du-
plex. Usus multiplex hujus Versiculi, Deus in adjuto-
rium meum intende. 429

§. V De signo Crucis.

Hora Canonica à signo Crucis incipiunt. Signi hujus anti-
quitas, & virius ex sanctis Patribus. Qua ratione manu
exprimatur. Alia quædam de Cruce obiter notantur. 438

§. VI. De Gloria Patri.

Varii errores recensentur, & confutantur de Hymni hujus
origine, & institutione. Quid sit Deum glorificare. Ve-
re gloria que sit. Inanis gloria sugillatur, laudatur hu-
militas. 445

§. VII De Alleluia.

Hujus vocis præconia ex Patribus. Cur ex Hebraico in
b iij

CAPITUM.

Græcum, vel Latinum idioma non sit translata. Cur certis diebus intermittatur. Cur prolixiori modulatione cantetur. A quo primum cantari cœperit. Ejus multiplex usus. Quid Latine significet. Addita quædam ex Hebræico fonte de decem præcipuis nominibus Dei. 451

§. VIII. De Invitatorio.

Cur Psalmus nonagesimus quartus, & quo ritu nocturnis vigiliis præmittatur. Brevis ejusdem Psalmi explicatio. 468

§. IX. De Hymnis.

Hymnorum usus antiquissimus. De Hymnis Orphei. Varia genera Hymnorum. Laudantur Hymni ex sacris, & profanis auctoribus. Quid sit Hymnus. Quo ritu cantari soleant. 474

§. X. De Antiphonis.

Quid sit Antiphona. Quis primus fuerit Antiphonarum institutor. Alerni cantus antiquitas. Antiphona charitatem designat. Suspiria amantis anime. 483

§. XI. De Psalmis.

Psalmorum encomia ex Patribus. Psalterium compendium est omnium scientiarum. Divisio Psalterii. Psalmus quid sit. Unus Psalmorum laudabilis, antiquissimus. 492

§. XII. De Canticis.

Quomodo inter se differant Psalmus Canticum, Canticum Psalmi, & Psalmus Cantici. Canticum quid sit. De Canticorum usu, numero, materia, & antiquitate. De Cantico Te Deum laudamus. Per alia Cantica properandum esse ad Cantica Canticorum. 500

§. XIII. De Versibus.

Versus unde dicatur. Quid significet. Aliquot versuum explicatio. Cantica Evangelica cur stando psallantur. 508

§. XIV. De Lectionibus.

Antiquitas, utilitas, & excellentia sacrarum Lectionum.

INDEX

Ritus Lectionum explicatur. De Benedictionibus. Cur Prelatus Dominus, & non Dominus nuncupetur. Dicta quadam obiter de hac voce. Sacra Scriptura cur difficilis. 510

§. XV. De Responsoriiis.

Responsorialia quid significant. Cur prolixius cantentur. Quis eorum auctor. Quo ritu dicantur. 526

§. XVI. De Capitulis.

Capitulum quid sit. Quare singulis horis, & quo ritu recitetur. 529

§. XVII. De Collectis.

Collecta nomen aquivocum. Collectarum primi auctores. D. Benedictus benedictionis nomine collectam indicat. De salutatione Dominus vobiscum, quae collectis praemittitur. Notantur quaedam de ultima Collectarum clausula, & de hac voce Amen. 531

§. XVIII. De Symbolo Athanasii.

Quando Symbolum scripserit Athanasius. Cur die Dominica recitetur. Notantur obiter hujus diei prerogativa. 541

§. XIX. De Lectione Martyrologii.

Exemplorum quanta sit vis. De Cruciatibus sanctorum Martyrum. De usu, & ritu legendi Martyrologium. 543

§. XX. De precibus, & suffragiis, atque de fine Officii.

Cur ad Primam, & Completorium quaedam preces certis diebus recitentur. Cur etiam in Laudibus, & Vesperis commemorationes Sanctorum fiant, itemque sanctae Crucis, & deprecatio pro pace. De Versu Benedicamus Domino. De oratione ad B. Virginem, quae dicitur in fine cuiusque horae. Quis Antiphonam Salve Regina composuerit. 549

CAP. XVII.

De Cantu Ecclesiastico.

§. I. **L**audatur universim Musica, ejusque varii & admirabiles effectus enumerantur. 553

b iiij

CAPITUM.

- §. 2. *Dicta quedam de harmonia mundi. Inesse musicam singulis rebus. Origo Musicae de cantu Ecclesiastico. Eum antiquissimum esse. An instrumenta musicalia admittenda in Ecclesia. Primus organorum usus.* 417
- §. 3. *Cantus Ecclesiastici qui fuerint primi inventores. De Musicis, & Cantoribus, eorumque discrimine. De Tonis, seu modis tropicis. Omnem Musica mutationem malam esse. Cur ab hodierna musica non iidem effectus sint, qui ab antiqua. Actum obiter de triplici genere cantus Diatonico, Chromatico, Enharmonico.* 576
- §. 4. *De singulis Tonis, eorumque proprietatibus, & effectibus. Quedam de cantu Gregoriano.* 586
- §. 5. *Qualis esse debeat Ecclesiasticus cantus. Quae vitia a Cantoribus evitanda. Quinam censeantur bene cantare. Quae vera Musica, quis verus anima concertus sit.* 593

CAP. XVIII.

De variis Ritibus, quibus utitur Ecclesia Catholica in recitandis divinis Officiis.

- §. 1. **O** *Rthodoxam Ecclesiam varietatibus exornari. Varias Ecclesiarum consuetudines unitati fidei non obesse.* 602
- §. 2. *De Ritu Romano.* 606
- §. 3. *De Ritu Monastico pro his qui militant sub Regula S. Benedicti. Praemittuntur quedam de excellentia hujus sanctissimi Monachorum Patriarchae.* 611
- §. 4. *De Ritu Cisterciensium.* 619
- §. 5. *De Ritu Carthusianorum.* 622
- §. 6. *De Ritu Premonstratensium.* 624
- §. 7. *De Ritu Predicatorum.* 625
- §. 8. *De Ritu Carmelitarum.* 626
- §. 9. *De Ritu Lugdunensis Ecclesiae.* 627
- §. 10. *De Ritu Ambrosiano.* 629
- §. 11. *De Ritu Mozarabico.* 633
- §. 12. *De aliis quibusdam ritibus Ecclesiae Latinae.* 638
- §. 13. *De Ritu Graecorum.* 639
- §. 14. *De Ritu Graeco Monachorum Cryptae ferratae Or-*

INDEX

<i>dinis S. Basilii.</i>	645
§. 15. <i>De Ritu Armenorum.</i>	649
§. 16. <i>De Ritu Maronitarum.</i>	655
§. 17. <i>De Ritu Illyricorum.</i>	658
§. 18. <i>De Ritibus Abassinorum, & Cophtorum.</i>	659
§. 19. <i>De aliis quibusdam Ritibus Ecclesie Orientalis.</i>	661
§. 20. <i>De Codicibus sacrarum precatationum.</i>	662

CAP. XIX.

De disciplina psallendi.

- §. 1. **D**E duplici preparatione ante officium, remota, & proxima. Remotam in reſtitutione vite, in libertate animi, in oris taciturnitate: Proximam in puritate intentionis, in divina preſentia conſideratione, in divini auxilii imploratione ſitam eſſe. 666
- §. 2. *Virum oratio ad intellectum, an verò ad voluntatem pertineat. Variæ orationis definitiones. Utriusque potentie actus requiri ad bene orandum. Intellectum attentione, voluntatem devotione componi. Actum prius de reverentia, qua componitur externus homo. Ea quid ſit, & quotuplex, & quæ ejus incitamenta.* 673
- §. 3. *Ceremonia quid ſint, & quæ hujus nominis origo. Earum efficacia, & utilitas ad divinum cultum. Veræ à falſis & ſuperſtitioſis discernenda. Exteriores ceremonias ſine interno ſpiritu parum prodeſſe.* 683
- §. 4. *De Attentione. Eam triplicem eſſe ad verba, ad ſenſum verborum, ad ſinem qui Deus eſt. Quæ & quanta harum attentionum vis, & neceſſitas. De eo, qui rapitur extra ſe dum psallit, controverſiæ quedam tractantur, & ſolvuntur.* 688
- §. 5. *Multis evagationibus humanam mentem ſubjectam eſſe. Omnes evagationes è ſeptem fontibus oriri: à curis & ſolicitudinibus, à magna negotiorum mole, ab otio, à ſuperfluis colloquiis, ab animi perturbationibus, à ſenſuum exteriorum libertate, & ab inſtabilitate imaginationis.* 697
- §. 6. *Septem evagationum remedia ſigillatim enumerantur.*

CAPITUM.

- Evagationes involuntarias nullum orationi detrimentum inferre.* 704
- §. 7. *Quid sit Devotio, qui ejus effectus, & efficacia. Tum novem documenta ingeruntur ad eam comparandam, & conservandam.* 708
- §. 8. *Quae sint impedimenta devotionis. Interioris, & exterioris hominis pugna, & humane calamitatis deploratio. Oratio ad impetrandam gratiam devotionis.* 716

CAP. XX.

De variis Sanctorum exemplis ad divinum Officium pertinentibus.

- §. 1. **E**xemplorum magnam esse vim ad vitam rectè instituendam. 723
- §. 2. *Exemplorum Decades quatuor.*
- §. 3. *Operis clausula, & pro ea gratiarum actio.* 745

INDEX CARMINUM.

- Metrum. I. **I**nitium operis cum invocatione superni auxilii. Versus heroicus hexameter solus, ut apud Boëtium, & Martianum Capellam. Pag. 1.
- Metr. II. *Adversus Atheos Scazon, quo passim omnes Epigrammatographi utuntur.* 14
- Metr. III. *Enthusiasmus, & dicendorum propositio. Versus hexametri heroici.* 53
- Metr. IV. *Affectus erga Christi Passionem. Ode, Dicolos Distrophos: primus versus est hexameter heroicus, secundus senarius Iambus ut apud Hor. ep. od. 16.* 60
- Metr. V. *De brevitate vitae, Ode, Tricolos tetraestrophos. Duo primi versus sunt Alcaici Dactylici ex Penthemimere Iambica, & duobus dactylis: Tertius est dimeter Iambus Hypercatalectus: Quartus constat ex duobus dactylis, & duobus trochæis, ut apud Horat. l. 1. od. 9.* 66
- Metr. VI. *De horis & horologiis. Elegia prima.* 89
- Metr. VII. *Noctis Encomium, Ode, Dicolos tetraestrophos.*